

***Monitor Impuls Nationaal Actieplan Sport en Bewegen,
rapportage 1-meting***

Gemeenten eerste tranche

***Monitor Impuls Nationaal Actieplan Sport en Bewegen,
rapportage 1-meting***

Gemeenten eerste tranche

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

INHOUD

HOOFDSTUK 1	INLEIDING	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Vragenlijst en werkwijze	5
1.3	Rapportage	5
1.4	Leeswijzer	6
HOOFDSTUK 2	BELEID, DOELGROEPEN EN SAMENWERKING	7
2.1	Inleiding	7
2.2	Aandacht voor de doelgroep te-weinig actieven in beleid en uitvoering	7
2.3	Het bereik van de doelgroepen	9
2.4	Verankering van beleid	13
2.5	Cofinanciering	15
2.6	Conclusies	16
HOOFDSTUK 3	BEKENDHEID EN UITVOERING VAN DIVERSE BEWEEGPROJECTEN	18
3.1	Inleiding	18
3.2	De bekendheid en uitvoering van kansrijke projecten voor alle doelgroepen	18
3.3	De bekendheid en uitvoering van projecten voor 50-plussers	19
3.4	De bekendheid en uitvoering van projecten voor kinderen in het basisonderwijs	20
3.5	De bekendheid en uitvoering van projecten voor jongeren in het voortgezet onderwijs	21
3.6	De bekendheid en uitvoering van projecten voor chronisch zieken	22
3.7	Conclusies	23
HOOFDSTUK 4	VERGELIJKING MET NIET-NASB GEMEENTEN	25
4.1	Inleiding	25
4.2	Aandacht voor te-weinig actieven in beleid en projecten	27
4.3	Aandacht voor en bereik van doelgroepen	27
4.4	Beweegprojecten als onderdeel van verschillende beleidsterreinen	28
4.5	Bekendheid en inzet van beweegprojecten	30
4.6	Conclusies	32

HOOFDSTUK 5	CONCLUSIES	34
5.1	Beleid en het bereik van doelgroepen	34
5.2	Verankering van beleid, overleg en cofinanciering	34
5.3	Bekendheid en uitvoering van projecten	35
5.4	Vergelijking tussen NASB-gemeenten en niet NASB-gemeenten	36
BIJLAGE 1	SAMENSTELLING NASB-GEMEENTEN	38

Hoofdstuk 1

Inleiding

1.1 Aanleiding

De Impuls Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB) is een tijdelijke stimuleringsregeling van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). De impuls is in 2008 in werking getreden. Met de impuls NASB wil het ministerie bijdragen aan het behalen van de volgende doelen:

- het terugdringen van de bewegingsarmoede bij vooral de te-weinig actieve burgers (doorgaans de meest kwetsbare groepen in de samenleving);
- het verminderen van overgewicht onder de Nederlandse bevolking;
- het terugdringen van andere gezondheidsproblemen als diabetes, hart- en vaatziekten en depressie;
- het realiseren van een meer beweegvriendelijke omgeving.

Het ministerie van VWS subsidieert gedurende vier jaar twee tranches van respectievelijk 42¹ en 50 gemeenten. De eerste tranche is eind 2008 gestart en loopt tot 2012, de tweede tranche start in 2010 en eindigt in 2014. Deze tweede rapportage betreft de 1-meting van de deelnemende eerste tranchegemeenten. BMC Onderzoek (voorheen SGB0)² en het Nationaal Instituut Sport en Bewegen (NISB) hebben een vragenlijst ontwikkeld die als input dient voor dit inhoudelijke verslag. De resultaten van de 1-meting van de Impuls NASB treft u aan in deze rapportage.

Vragenlijst

De NASB-monitor evalueert en volgt de output van de impuls. De vragenlijst bestaat uit de volgende onderwerpen:

- beleid gericht op te-weinig actieven;
- het benoemen en bereiken van de doelgroepen;
- samenwerking en overleg;
- (co)financiering;
- bekendheid en inzet van beweegprojecten.

¹ De gemeenten Scheemda, Reiderland en Winschoten vormen per 1 januari 2010 de gemeente Oldambt. De drie afzonderlijke NASB-gemeenten beheren vanaf 2008 gezamenlijk hun afzonderlijke subsidiebedragen. Daarom heeft een ambtenaar sport van de gemeente Winschoten namens de drie gemeenten één vragenlijst ingevuld.

² Per 1 april 2009 bestaat SGB0 niet meer als zelfstandig bureau, maar gaat zij verder door het leven als BMC Onderzoek. De nulmeting van juli 2009 is nog uitgebracht onder de vlag van SGB0.

1.2 Vragenlijst en werkwijze

Om gemeenten zo min mogelijk te belasten is de vragenlijst van SGBO vanuit de opdrachtgever VNG geïntegreerd met een vragenlijst over het NASB en over de campagne 30minutenbewegen die TNO voor NISB heeft samengesteld. De vragenlijst van het NISB is niet verplicht en is gericht aan alle gemeenten in Nederland, terwijl de vragenlijst van SGBO in opdracht van de VNG wel verplicht is en alleen van toepassing is op de NASB-gemeenten. De vragen hebben betrekking op de stand van zaken op het moment van invullen, dus eind december 2009 of begin januari 2010.

De vragenlijst is aangepast ten opzichte van de vragenlijst van de nulmeting. Extra vragen zijn vragen over de cofinanciering, over de fase waarin de beweegprojecten zitten en vragen over de aandacht voor het realiseren van een beweegvriendelijke omgeving. Ook de vragen naar de bekendheid en uitvoering van beweeginterventies voor de verschillende doelgroepen zijn aangepast. Om het overzicht van relevante beweeginterventies zo actueel mogelijk te houden zijn sommige beweeginterventies eruit gehaald en zijn anderen daarvoor in de plaats gekomen.

Begin december hebben alle NASB-gemeenten per mail een aankondigingsbrief van de VNG ontvangen met het verzoek om de vragenlijst digitaal in te vullen. In verband met de kerstvakantie zijn de gemeenten die de vragenlijst nog niet hadden ingevuld begin januari nagebeld. Gemeenten die deelnemen aan de impuls hebben zich door middel van een ondertekende verklaring gecommitteerd aan het onderzoek. In totaal hebben 41³ van de 42 gemeenten de vragenlijst ingevuld. De respons komt daarmee op 98%.

1.3 Rapportage

Trendgegevens

Een nieuw onderdeel van deze rapportage is de weergave van trends. Indien relevant worden de gegevens van de nulmeting naast de resultaten van deze meting gelegd. Zo worden ontwikkelingen zichtbaar en wordt duidelijk op welke punten de gemeenten op koers liggen en welke onderdelen extra aandacht behoeven. Voor de nieuwe vragen en de vragen die zijn aangepast zijn uiteraard geen trendgegevens beschikbaar. De trends zijn in de verschillende hoofdstukken opgenomen in de tabellen of grafieken.

³ De gemeente Grootegast was vanwege vacatures niet in staat de vragenlijst in te vullen.

Vergelijking met niet-NASB-gemeenten

Een deel van de gemeenten die niet meedoen aan de impuls NASB heeft de vragen die aan de NASB-gemeenten zijn voorgelegd ook ingevuld. Dit hebben zij gedaan in het kader van een (grootschalig) onderzoek naar de resultaten en effecten van NASB-activiteiten dat TNO uitvoert voor de NISB. In deze nulmeting zijn de verschillen en overeenkomsten in antwoorden tussen NASB-gemeenten en niet NASB-gemeenten vergeleken. Hiervoor is een aantal vragen geselecteerd die interessant zijn voor de vergelijking. Deze meting wordt jaarlijks herhaald, zodat een trend wordt bijgehouden en zichtbaar wordt of de NASB-impuls invloed heeft op het gemeentelijk sportbeleid gericht op het bereiken van te-weinig actieven.

1.4 Leeswijzer

Deze rapportage bestaat uit twee delen:

- de resultaten van de schriftelijke enquête die in december 2009 en januari 2010 is gehouden;
- de vergelijking tussen de NASB-gemeenten en niet NASB-gemeenten op basis van de resultaten van de schriftelijke enquête.

Na dit inleidende hoofdstuk gaat hoofdstuk twee in op de inzet van beweegprojecten, de beleidsverankering en het bereik van doelgroepen. In hoofdstuk drie volgt een weergave van de bekendheid en uitvoering van diverse beweegprojecten. De vergelijking tussen NASB en niet NASB-gemeenten komt in hoofdstuk vier aan bod. De conclusies en aanbevelingen vormen het slothoofdstuk.

Hoofdstuk 2

Beleid, doelgroepen en samenwerking

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk volgt een weergave van het beleid dat de NASB-gemeenten hebben ontwikkeld om te-weinig actieven meer te laten bewegen. Tevens is het bereik van bepaalde doelgroepen en de aandacht voor dit thema binnen de verschillende beleidsvelden aan de orde gesteld. In aansluiting hierop is gekeken in hoeverre de gemeenten dit thema ter sprake brengen in overleg met de belangrijkste partijen. Niet alle vragen zijn door alle 41 gemeenten ingevuld. Bij de grafieken en tabellen staat weergegeven hoeveel gemeenten de betreffende vraag hebben beantwoord (n=...).

2.2 Aandacht voor de doelgroep te-weinig actieven in beleid en uitvoering

Aandacht voor te-weinig actieven in beleid en projecten

De impuls NASB ligt op het snijvlak van sportbeleid en lokaal gezondheidbeleid. Zowel de ambtenaren sportbeleid, als de ambtenaren die verantwoordelijk zijn voor het lokaal gezondheidsbeleid, zijn bij de impuls betrokken. In de enquête is daarom gevraagd welke ambtenaar met welk takenpakket de vragenlijst heeft ingevuld. Bijna drie kwart van de vragenlijsten is ingevuld door een sportambtenaar. Ambtenaren met gezondheidstaken of Wmo-taken in het pakket zijn in de minderheid.

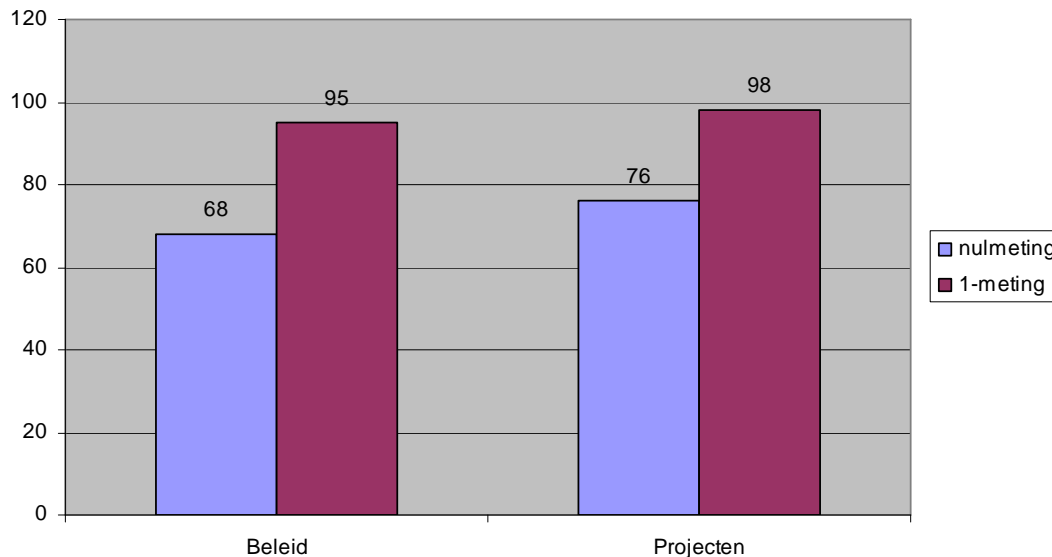
Tabel 1: ingevuld door ambtenaar (N=40)

Ambtenaar	Percentage
Ambtenaar Sport	73%
Ambtenaar Gezondheid	10 %
Ambtenaar Welzijn	15 %
Projectleider Wmo	3 %

Op twee gemeenten na, besteden alle NASB-gemeenten aandacht aan te-weinig actieven in het beleid. Dit is een aanzienlijke verbetering ten opzichte van de nulmeting waarin 68% van de NASB-gemeenten⁴ aangaf hiervoor aandacht te hebben in beleid. Alle gemeenten op een na (98%) voeren daadwerkelijk projecten of activiteiten uit die zijn gericht op deze groep. Ook deze score is een stuk hoger dan in de nulmeting. Een gemeente zegt geen beleid te hebben, maar voert wel projecten uit die zijn gericht op te weinig- actieven.

⁴ De respons voor de nulmeting was lager: 34 van de 42 NASB-gemeenten hadden de vragenlijst ingevuld.

Grafiek 1: aandacht voor te-weinig actieven in beleid en projecten in percentages (N=41)

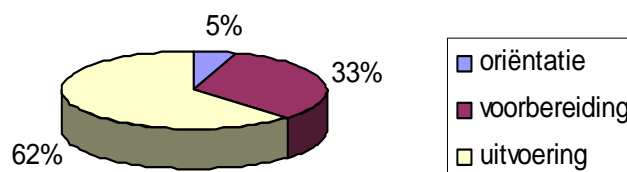
Bewegvriendelijke omgeving

Een van de doelstellingen van de impuls NASB is het realiseren van een meer bewegvriendelijke omgeving. Dit is een omgeving waarin sport en bewegen wordt gestimuleerd. In de nulmeting is deze doelstelling noch in de schriftelijke enquête, noch in de telefonische enquête verwerkt. In de 1-meting is wel aandacht besteed aan dit onderwerp. Van de 41 NASB-gemeenten die de vragenlijst hebben ingevuld besteedt 90% aandacht aan het realiseren van een meer bewegvriendelijke omgeving. Slechts vier gemeenten zeggen dit niet in het beleid te hebben opgenomen.

Ontwikkelingsfasen

Bijna tweederde van de 41 gemeenten die NASB-projecten uitvoeren is volop bezig met de uitvoering. Bij deze gemeenten bevindt de meerderheid van de projecten zich in de uitvoeringsfase. Een derde is nog druk bezig met de voorbereidingen en twee gemeenten zijn zich nog aan het oriënteren. Ten opzichte van de nulmeting is er hier een verschuiving opgetreden van voorbereiding naar uitvoering. Ten tijde van de nulmeting trof een aanzienlijk deel van de gemeenten nog voorbereidingen voor zowel de inzet van projecten, als voor het NASB-beleed als geheel.

Omdat de vraag naar de ontwikkelingsfase niet in de schriftelijke enquête van de nulmeting is opgenomen zijn er geen trends weergegeven in tabel 2. In de belronde van de 0-meting is deze vraag wel gesteld, maar toen konden de gemeenten meerdere antwoorden geven, terwijl dat in de 1-meting niet kon. Daardoor zijn de antwoorden niet vergelijkbaar.

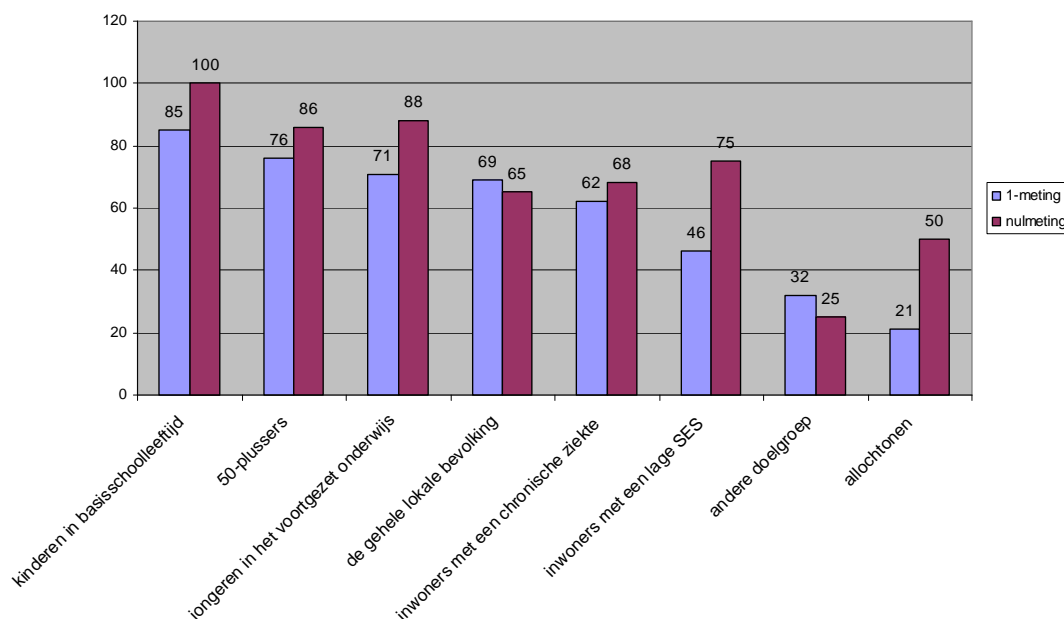
Grafiek 2: ontwikkelingsfase van de NASB-projecten (N=40)

2.3 Het bereik van de doelgroepen

De gemeenten richten hun beleidspanningen voor te weinig actieven vooral op de jeugd, en dan in het bijzonder de groep kinderen in de basisschoolleeftijd en op de groep 50-plussers. De minste aandacht gaat uit naar de allochtone bevolking. Dit is niet verwonderlijk, omdat een deel van de NASB-gemeenten weinig allochtone burgers onder haar gelederen heeft. Ook de doelgroep inwoners met een lage SES wordt opvallend weinig genoemd. Het lijkt er op dat gemeenten het lastig vinden om de doelgroep allochtonen en de doelgroep inwoners met een lage SES specifiek te maken. Een paar gemeenten hebben gemeld dat genoemde groepen een onderdeel zijn van andere doelgroepen: bijvoorbeeld kinderen in achterstandsgezinnen of allochtone ouderen.

In de categorie 'andere doelgroep' is een paar keer de groep 'gehandicapten' en 'mensen met een (psychische) beperking' genoemd. Daarnaast richten enkele gemeenten zich op islamitische en hindoestaanse meisjes, werknemers, kinderen met overgewicht, peuters en kansarmen op de arbeidsmarkt.

In vergelijking met de nulmeting bedienen de NASB-gemeenten minder verschillende doelgroepen. Het lijkt er op dat de keuzes voor de doelgroepen gemaakt zijn en dat de gemeenten zich meer concentreren op hooguit twee of drie doelgroepen.

Grafiek 3: aandacht voor doelgroepen in percentages (N = tussen 38 en 41)⁵

Gewenst bereik in 2009 en gerealiseerd bereik in 2010

Aan de gemeenten is gevraagd welk percentage van de doelgroepen zij willen bereiken in 2010 en welke percentage van diezelfde doelgroep zij in 2009 hebben bereikt. Het blijkt voor een groot deel van de NASB-gemeenten lastig te zijn om concrete percentages te noemen. Deze vragen zijn dan ook beperkt ingevuld; maximaal 18 gemeenten (44%) hebben percentages voor gewenste en gerealiseerde bereik voor een of meerdere doelgroepen opgegeven. Ruim 40% van de gemeenten heeft percentages geformuleerd voor de doelgroep kinderen in de basisschoolleeftijd. Rond de 30% heeft dit gedaan voor de groep jongeren in het voortgezet onderwijs en voor de 50-plussers. Voor de overige doelgroepen hebben de gemeenten nauwelijks streefcijfers voor bereik opgenomen. De cijfers over het gewenste bereik in 2010 en het daadwerkelijke bereik in 2009 zijn dan ook meer een **indicatie** dan een absolute werkelijkheid. Door de beperkte aantallen is het trekken van harde conclusies niet mogelijk.

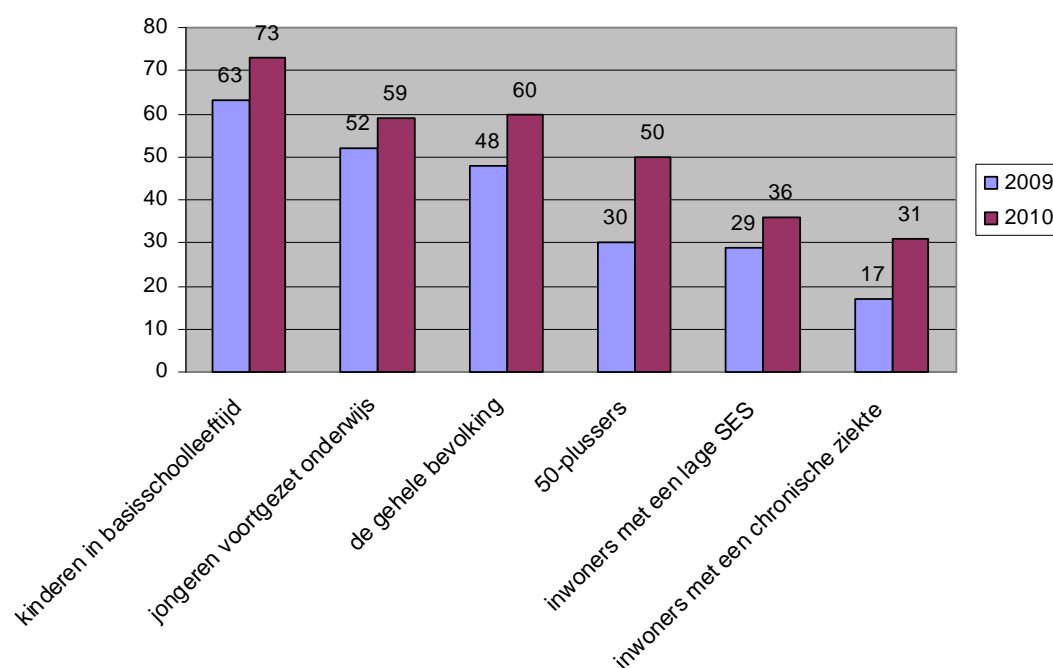
Aan de gemeenten is eveneens gevraagd welke doelgroepen zij in 2009 al hebben bereikt met projecten of activiteiten. Bijna driekwart van de kinderen in de basisschoolleeftijd, rond de 60% van de jongeren in het voortgezet onderwijs en van de totale bevolking, en de helft van de 50-plussers worden bediend vanuit het NASB-beleid. De inwoners met een chronische ziekte zijn in 2009 nog het minste

⁵ De antwoordcategorieën zijn door zoveel gemeenten ingevuld: kinderen in basisschoolleeftijd (39), jongeren in het voortgezet onderwijs (38), 50-plussers (41), inwoners met een lage SES (39), allochtonen (39), inwoners met een chronische ziekte (39) en de gehele lokale bevolking (38).

bereikt. De gemeenten willen met de inzet van beweegprojecten vooral de lagere schoolkinderen en de algehele bevolking bereiken in 2010. De doelgroepen inwoners met een lage SES en chronisch zieken komen het minst voor in het beoogde bereik.

Als we kijken naar het daadwerkelijke bereik in 2009 en het gewenste bereik in 2010, dan is het verschil het grootst voor de doelgroepen 50-plussers en chronisch zieken. Net als in de nulmeting blijft het lastig om deze doelgroepen daadwerkelijk te laten deelnemen aan projecten, ondanks de ambities.

Grafiek 4: bereik van doelgroepen in 2009 en 2010 in percentages (N = tussen 1 en 18)⁶

Trends

De verschillen tussen het daadwerkelijke bereik in 2007 (resultaten uit de nulmeting) en het daadwerkelijke bereik in 2009 zijn klein. Het bereik van de verschillende doelgroepen is in 2009 een paar procent hoger dan in 2007, behalve voor de doelgroep chronisch zieken (-5%) en de totale bevolking (-2%). De streefcijfers voor 2010 voor het bereiken van de verschillende doelgroepen liggen tussen de 6% en

⁶ De doelgroep allochtonen is door geringe aantallen buiten beschouwing gelaten. Het aantal ingevulde antwoorden voor het daadwerkelijke bereik 2009 en het gewenste bereik 2010 per doelgroep is: 50-plussers (12-9), kinderen in basisschoolleeftijd (18-17), jongeren in het voortgezet onderwijs (15-12), inwoners met chronische ziekte (31-17), inwoners met lage SES (10-5) en de algehele bevolking (14-12).

8% (voor de doelgroepen 50-plussers en totale bevolking) hoger dan de streefpercentages die voor 2008 waren geformuleerd.

Het is interessant om te kijken of de streefcijfers over het gewenste bereik in 2008 in de buurt liggen van het daadwerkelijke bereik in 2009. Met uitzondering van de doelgroep 50-plussers (-12%) en chronisch zieken (-20%) lopen deze cijfers niet zo uiteen. De doelgroep 50-plussers is in de nulmeting iets ruimer gedefinieerd dan in de 1-meting, namelijk met de term 'ouderen'. Dit kan van invloed zijn op het verschil. Dit zelfde geldt voor de doelgroep chronisch zieken. In de nulmeting werd deze groep aangeduid met 'inwoners met een chronisch aandoening of handicap'. Het lijkt er op dat de gemeenten die zich richten op mensen met fysieke beperkingen vooral projecten inzetten voor gehandicapten en minder voor chronisch zieken.

Tabel 2 laat zien dat de NASB-gemeenten in ruime mate specifieke aandacht besteden aan nagenoeg alle doelgroepen (met uitzondering van de allochtone bevolking). Maar het daadwerkelijke bereik of deelname van genoemde groepen aan activiteiten in 2009 valt aanzienlijk lager uit. Dit geldt met name voor de doelgroep 50-plussers en de chronisch zieke inwoners. Het lijkt voor een deel van de gemeenten lastig om de beleidsvoornemens om te zetten in concrete deelname van de doelgroepen aan projecten. De gemeenten trekken dit niet recht door middel van de inzet van beweegprojecten. Voor met name de doelgroepen 50-plussers en chronisch zieken geldt dat er een groot verschil is tussen aandacht voor beleid en het gewenste bereik in 2010.

Tabel 2: aandacht voor doelgroepen in beleid, gerealiseerde bereik in 2009 en gewenste bereik in 2010

Doelgroep	Aandacht	Gerealiseerde bereik 2009	Gewenste bereik 2010
Kinderen in basisschoolleeftijd	85%	63%	73%
Jongeren in het voortgezet onderwijs	71%	52%	59%
50-plussers	76%	30%	50%
Inwoners met een lage SES	46%	29%	36%
Allochtone bevolking	21%	-	-
Inwoners met een chronische ziekte	62%	17%	31%
De gehele lokale bevolking	69%	48%	60%
Andere doelgroep	32%	-	-

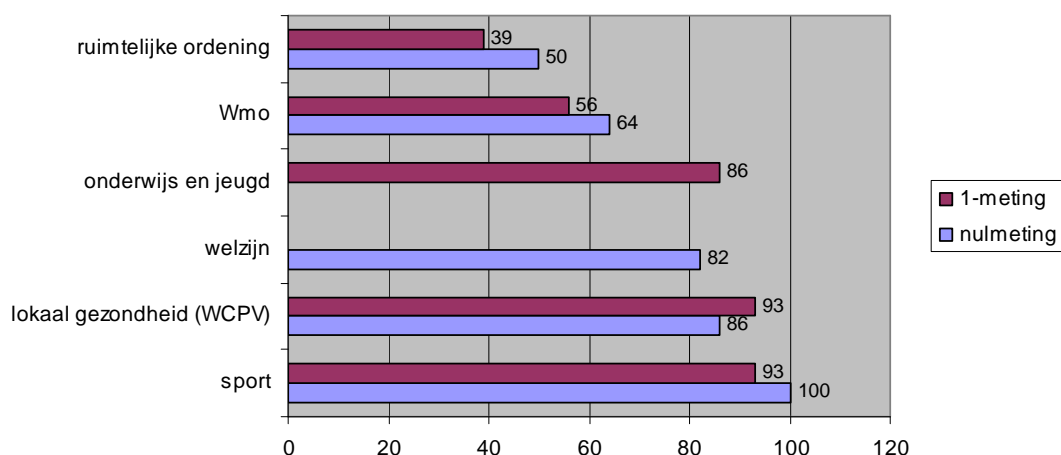
2.4 Verankering van beleid

Beweegprojecten als onderdeel van verschillende beleidsterreinen

De aandacht voor de inzet van beweegprojecten binnen de verschillende beleidsterreinen is groot. Het grootste deel van de gemeenten heeft dit opgenomen in het lokaal gezondheidsbeleid (93%), in het sportbeleid (93%) en in het jeugd- en onderwijsbeleid (86%). De 'harde sector', namelijk ruimtelijke ordening, wordt door 39% van de gemeenten genoemd.

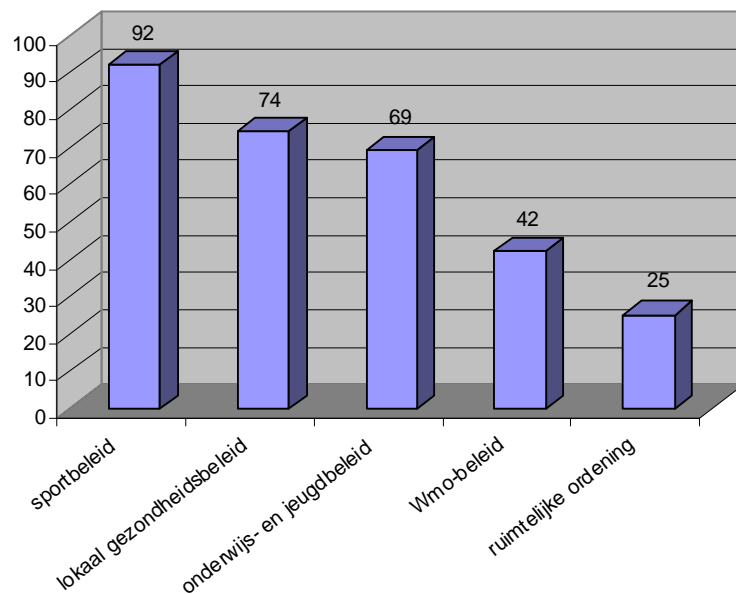
Als we deze cijfers vergelijken met de nulmeting dan blijkt de aandacht voor beweegprojecten in het lokaal gezondheidsbeleid iets te zijn gestegen (8%) ten opzichte van de nulmeting en te zijn gedaald wat betreft het sportbeleid (-7%) en het beleid ruimtelijke ordening (-11%).

Grafiek 5: beweegprojecten maken deel uit van beleidsterreinen in percentages (N = tussen 31 en 40)

De beleidsverankering binnen de verschillende beleidsterreinen is bij de meeste gemeenten goed geregeld. Met uitzondering van de beleidsterreinen ruimtelijke ordening en Wmo komen beweegprojecten bij het merendeel van de gemeenten voor in de nota's sportbeleid, jeugd- en onderwijsbeleid en lokaal gezondheidsbeleid. Opvallend is dat het verankeren van beweegprojecten binnen het Wmo-beleid is gedaald met 17%.

Grafiek 6: beleidsverankering van projecten in gemeentelijke nota's in percentages (N = tussen 28 en 39)

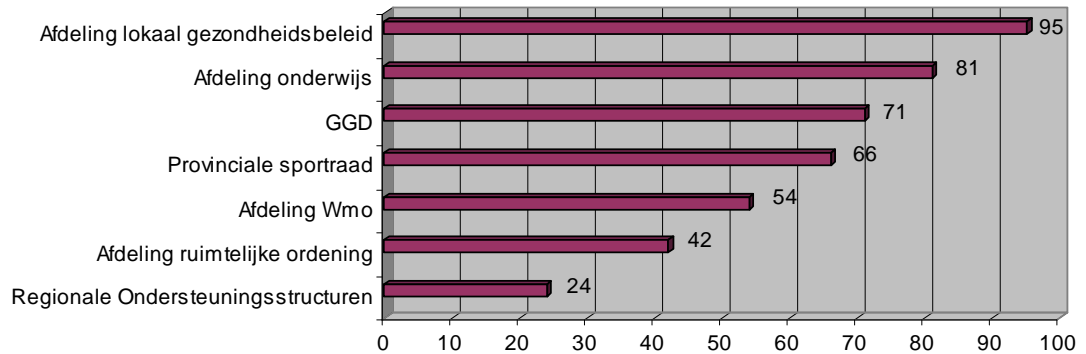

Overleg met partijen⁷

Voor het uitvoeren van beweegactiviteiten is het te verwachten dat de gemeenten geregeld overleg voeren met partijen op het gebied van sport en gezondheid. Aan de NASB-gemeenten is gevraagd in hoeverre zij overleggen met diverse gemeentelijke afdelingen, met de GGD, met de provinciale sportraad en met de Regionale Ondersteuningsstructuren (Rossen).

Nagenoeg alle gemeenten zitten regelmatig om de tafel met de afdeling lokaal gezondheidsbeleid. In sommige gemeenten is dit dezelfde ambtenaar. Ook is er regelmatig overleg met de afdeling onderwijsbeleid en met de GGD. De Regionale Ondersteuningsstructuren en de afdeling ruimtelijke ordening worden het minste genoemd als gesprekspartner.

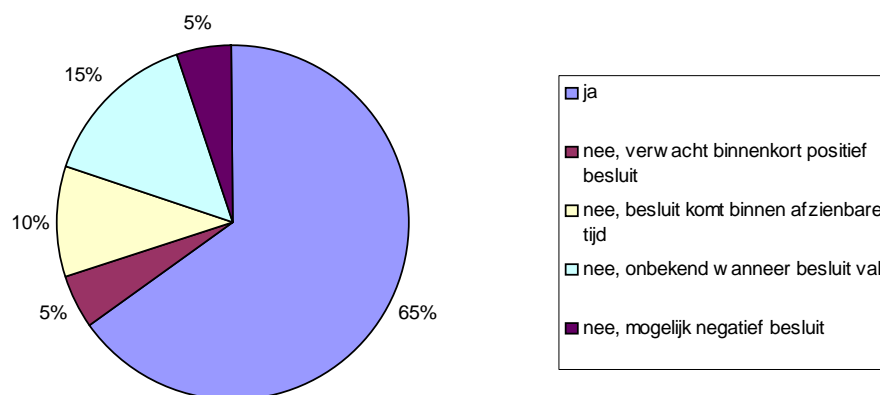
⁷ Deze gegevens zijn niet vergeleken met de resultaten uit de nulmeting, omdat de vraag is gewijzigd.

Grafiek 7: overleg met partijen in percentages (N=41)

2.5 Cofinanciering

De impuls NASB is gebaseerd op 50% cofinanciering. In de 1-meting is aan de orde gesteld of de cofinanciering vanaf 2010 al rond is. Twee gemeenten vrezen een negatief besluit en zes gemeenten weten nog niet wanneer het besluit valt. Een meerderheid van de NASB-gemeenten (65%) heeft de cofinanciering inmiddels geregeld en twee gemeenten verwachten dat dit binnenkort gebeurt. Vier gemeenten denken dat het bestuur op korte termijn de knoop rondom de financiering doorhakt.

In de nulmeting is tijdens de belronde de cofinanciering ook ter sprake gebracht. Toen gaf 64% aan dat de financiering rond is voor de hele looptijd en 10% van de gemeenten had aangegeven dat zij de cofinanciering voor een deel van de periode of voor een deel van het bedrag bij elkaar had gekregen. Ten opzichte van de nulmeting is de situatie rondom de cofinanciering hetzelfde gebleven. Nog steeds heeft ruim een kwart van de gemeenten de cofinanciering nog niet definitief rond. Omdat de cofinanciering in de telefonische belronde van mei 2009 en in de schriftelijke 1-meting niet op dezelfde manier is uitgevraagd zijn in grafiek 8 geen trends zichtbaar gemaakt.

Grafiek 8: cofinanciering (N=40)

2.6 Conclusies

Aandacht voor de doelgroep te-weinig actieven in beleid en projecten

Nagenoeg alle NASB-gemeenten (95%) besteden in het beleid specifieke aandacht aan te-weinig actieven. Ook voeren alle gemeenten, op een na, daadwerkelijk projecten of activiteiten uit die zijn bestemd voor deze doelgroep. Dit is een aanzienlijke stijging ten opzichte van de nulmeting. Tweederde van de gemeenten is inmiddels met de uitvoering van de projecten bezig. Ten opzichte van de nulmeting is een verschuiving opgetreden van voorbereiding naar uitvoering. Toen trof nog een deel van de gemeenten voorbereidingen voor zowel de inzet van projecten als voor het NASB-beleid als geheel.

Het realiseren van een beweegvriendelijke omgeving hebben de gemeenten eveneens hoog in het vaandel staan; 90% heeft hier oog voor binnen het beleid.

Bereik van de doelgroepen

De gemeenten richten hun NASB-beleid vooral op de jeugd in de basisschoolleeftijd en op de groep 50-plussers. De minste aandacht gaat uit naar de allochtone bevolking.

De vragen over het daadwerkelijke bereik in 2009 en het gewenste bereik in 2010 zijn slecht ingevuld, zodat de resultaten indicaties zijn en geen harde conclusies.

Bijna driekwart van de kinderen in de basisschoolleeftijd, rond de 60% van de jongeren in het voortgezet onderwijs en van de totale bevolking en de helft van de 50-plussers worden bediend vanuit het NASB-beleid. De inwoners met een chronische ziekte zijn in 2009 nog het minste bereikt. De gemeenten willen in 2010 met de inzet van beweegprojecten vooral de lagere schoolkinderen en de gehele

bevolking bereiken. De doelgroepen inwoners met een lage SES en chronisch zieken komen het minst voor in het beoogde bereik.

Als we kijken naar het daadwerkelijke bereik in 2009 en het gewenste bereik in 2010, dan is het verschil het grootst voor de doelgroepen 50-plussers en chronisch zieken. Net als in de nulmeting blijft het lastig om deze doelgroepen daadwerkelijk te laten deelnemen aan projecten, ondanks de ambities.

Verankering van beleid en overleg

De aandacht voor de inzet van beweegprojecten binnen de verschillende beleidsterreinen is groot. De beleidsverankering binnen de verschillende beleidsterreinen is bij de meeste gemeenten eveneens goed geregeld. Met uitzondering van het beleidsterrein ruimtelijke ordening, is de inzet van beweegprojecten bij het merendeel van de gemeenten in diverse nota's opgenomen. Dit is nauwelijks veranderd ten opzichte van de nulmeting.

Nagenoeg alle gemeenten overleggen regelmatig met de afdeling lokaal gezondheidsbeleid. Ook is er regelmatig overleg met de afdeling onderwijsbeleid en met de GGD. De Regionale Ondersteuningsstructuren en de afdeling ruimtelijke ordening worden het minst genoemd als gesprekspartner.

Cofinanciering

Een meerderheid van de NASB-gemeenten (65%) heeft de cofinanciering inmiddels geregeld. Twee gemeenten verwachten dit zeer binnenkort geregeld te hebben en vier gemeenten verwachten op korte termijn een besluit. Zes gemeenten weten niet wanneer de beslissing valt en twee gemeenten vrezen dat de cofinanciering in gevaar is. Ten opzichte van de nulmeting is de situatie rondom de cofinanciering niet veranderd.

Hoofdstuk 3

Bekendheid en uitvoering van diverse beweegprojecten

3.1 Inleiding

In de vragenlijst is de gemeenten gevraagd aan te geven of zij bepaalde projecten, de zogenaamde beweeginterventies, kennen en of zij deze uitvoeren. De NISB heeft een lijst van beproefde beweeginterventies samengesteld die aan de NASB-gemeenten is voorgelegd. Het gaat om projecten voor de doelgroepen 50-plussers, voor kinderen in de basisschoolleeftijd, voor jongeren in het voortgezet onderwijs en voor chronisch zieken. Daarnaast is de gemeenten een aantal kansrijke projecten voorgelegd die geschikt zijn voor meerdere doelgroepen.

3.2 De bekendheid en uitvoering van kansrijke projecten voor alle doelgroepen

Er zijn tal van beweegprojecten gericht op verschillende doelgroepen die gemeenten kunnen gebruiken. Er zijn door het NISB 13 kansrijke projecten geselecteerd die geschikt zijn voor alle doelgroepen. De vragen over de bekendheid en uitvoering van beweegprojecten voor alle doelgroepen zijn door ongeveer de helft van de NASB-gemeenten ingevuld.

Het project *Beweegkriebels* is het meest bekend, gevolgd door de aanpak *Communities in Beweging* en de aanpak *Start 2 Run*. Het merendeel van de 13 voorgelegde projecten is bij het grootste deel van de gemeenten onbekend.

Als gemeenten een bepaald project kennen hoeft dat nog niet te betekenen dat de gemeenten het ook gebruiken. De aanpak *Communicaties in Beweging* geniet redelijke bekendheid, maar wordt door slechts vier gemeenten ingezet. Bijna alle gemeenten die deze vragen hebben ingevuld, kennen het project *Beweegkriebels* en ruim de helft voert dit project ook uit. De overige projecten worden (nog) niet op grote schaal gebruikt.

De vijf kansrijke projecten die ook in de nulmeting zijn opgenomen, namelijk de projecten *Beweegkriebels*, *Beweegplezier vanaf 4* en *BeInteractive* en de aanpak *Lokaal Actief!* en *Communities in Beweging*, worden vaker ingezet dan een jaar geleden.

Tabel 3: bekendheid en uitvoering van kansrijke projecten voor alle doelgroepen (in aantallen)

Project	Bekendheid (N = tussen 24 en 26)	Uitvoering (N = tussen 17 en 24)
Het project <i>Beweegkriebels</i>	23	13
Aanpak <i>Communities in Beweging</i>	21	4
Het project <i>Start 2 Run</i>	18	7
De aanpak <i>lokaal Actief!</i>	13	4
Het project <i>Beachvolleybal</i>	12	4
Het project <i>Fiets-Fit</i>	8	0
Het project <i>Beweegplezier vanaf 4</i>	7	2
Het concept <i>Sportdorp</i>	6	3
Het project <i>BeInteractive</i>	5	2
Het project <i>Uurchallenge van de Zwembond</i>	4	1
Het project <i>Trio Triathlon</i>	3	0
Het programma <i>Liever bewegen dan moe</i>	3	0
Het project <i>Via Vierdaagse</i>	2	1

3.3 De bekendheid en uitvoering van projecten voor 50-plussers

In zowel de nulmeting als in de 1-meting zijn aan de NASB-gemeenten projecten voorgelegd die zijn gericht op de groep 50-plussers met de vraag of zij deze kennen en/of uitvoeren. In de 1-meting zijn zes nieuwe projecten toegevoegd en twee projecten uit de lijst gehaald. De vragen over de bekendheid van 15 projecten voor 50-plussers is door ongeveer tweederde van de NASB-gemeenten ingevuld.⁸De aanpak *Galm* en de aanpak *Meer Bewegen voor Ouderen* is bij nagenoeg alle gemeenten die deze vraag hebben ingevuld bekend. Het project *Denken en Doen* geniet ook brede bekendheid. De *Netwerkaanpak 50+* en het project *Masters Trendweken* zijn het minst genoemd. De twee projecten die de gemeenten het beste kennen worden ook het meeste uitgevoerd. Het is opvallend dat slechts vijf gemeenten werken met het project *Denken en Doen*, terwijl 78% aangeeft het project te kennen.

In de nulmeting is aan alle NASB-gemeenten gevraagd om de bekendheid en uitvoering van projecten voor alle doelgroepen aan te geven. In de 1-meting zijn de vragen over de projecten voor een bepaalde doelgroep alleen voorgelegd aan de

⁸ Het is een aanname dat de gemeenten die deze vragen niet hebben ingevuld de projecten meestal ook niet kennen.

gemeenten die deze doelgroep hebben geselecteerd. Van zes van de acht projecten voor 50-plussers die zowel in de nulmeting als in de 1-meting zijn opgenomen is de bekendheid gedaald. Dit is opvallend, omdat in de nulmeting alle NASB-gemeenten is gevraagd om de vragen over de projecten in te vullen, terwijl in de 1-meting alleen de gemeenten die zich richten op de doelgroep 50-plussers de projecten kregen voorgelegd. Het is te verwachten dat de bekendheid van projecten voor een bepaalde doelgroep hoger is als de gemeente specifieke aandacht aan deze doelgroep besteedt.

Ondanks een lagere bekendheid van een aantal projecten is de inzet van zeven van de acht projecten hoger of gelijk aan de percentages uit de nulmeting.

Tabel 4: bekendheid en uitvoering van projecten voor 50-plussers (in aantallen)

Project	Bekendheid (N = tussen 25 en 29)	Uitvoering (N = tussen 19 en 28)
Aanpak <i>Meer Bewegen voor Ouderen</i>	27	24
De aanpak <i>GALM</i> , met variant <i>Small</i>	26	21
<i>Denken en Doen</i> (bridgebond)	21	5
De <i>Coach</i> -aanpak	16	1
Aanpak van <i>Lokale Taskforce 50+</i>	13	2
Cursus <i>Bewegen en Gezondheid Fiets en Geniet</i>	12	5
<i>Fiets en Geniet</i>	12	2
<i>Knotshockey</i>	11	3
De aanpak van <i>Actor</i>	11	1
Project <i>Bewegen valt Goed!</i>	10	6
Het project <i>YALP ouderen in beweging</i>	9	3
Project <i>In Balans</i>	8	3
<i>Werk aan de Wandel</i> (KNBLO-NL)	7	1
De <i>netwerkaanpak 50+</i>	6	2
<i>Masters Trendweken</i> (gymnastiekunie)	5	1

3.4 De bekendheid en uitvoering van projecten voor kinderen in het basisonderwijs

Als we de nulmeting vergelijken met de 1-meting dan zijn er zes nieuwe projecten voor kinderen in het basisonderwijs toegevoegd en twee projecten uit de lijst gehaald. De vragen over de bekendheid van de 13 projecten gericht op kinderen in de basisschoolleeftijd is gemiddeld door ruim 60% van de NASB-gemeenten

ingevuld⁹. De projecten de *Aanpak de Gezonde School* en het project *Kies voor Hart en Sport* zijn het meest in beeld. Het laatst genoemde project is ook het meest populair: 58% van de gemeenten werkt ermee. De projecten *Okido* en *sCool* zijn het minst bekend en zijn niet ingezet.

Alle acht projecten die zowel in de nulmeting als in de 1-meting zijn opgenomen scoren lager op bekendheid dan in de nulmeting. Dit geldt met name voor de projecten *Jump-in* en *Scoren voor Gezondheid*. De inzet van de projecten is eveneens lager met uitzondering van de aanpak *De Gezonde School* en het project *Beweegmanagement*¹⁰.

Tabel 5: bekendheid en uitvoering van projecten voor kinderen in het basisonderwijs (in aantallen)

Project	Bekendheid (N = tussen 28 en 33)	Uitvoering (N = tussen 18 en 28)
De aanpak <i>De Gezonde School</i>	30	15
Het project <i>Kies voor Hart en Sport</i>	28	12
Het project <i>Judo op school</i>	23	11
Het project <i>Scoren voor Gezondheid</i>	21	10
Het project <i>Circulatie Minivolleybal</i>	20	12
De aanpak <i>alle leerlingen actief</i>	19	3
Het project <i>Jump-in</i>	16	6
<i>Beweegmanagement</i> van NISB	14	6
De methode <i>De klas beweegt</i>	12	2
De <i>Sportieve leidraad voor de brede basisschool</i>	10	6
Het project <i>Groep 6 on the move</i>	7	3
Het project <i>Okido</i>	3	0
<i>sCool Sport</i>	3	0

3.5 De bekendheid en uitvoering van projecten voor jongeren in het voortgezet onderwijs

Als we de nulmeting vergelijken met de 1-meting dan is er één project voor jongeren in het voortgezet onderwijs toegevoegd en zijn er vier projecten uit de lijst gehaald. De vragen over de bekendheid van projecten gericht op jongeren in het voortgezet

⁹ Het is een aanname dat de gemeenten die deze vragen niet hebben ingevuld de projecten meestal ook niet kennen

¹⁰ Ondanks het feit dat de vragen over de inzet van projecten in de 1-meting door relatief iets minder gemeenten zijn ingevuld is het verschil toch nog significant.

onderwijs is door ruim 60% van de NASB-gemeenten ingevuld¹¹. Nagenoeg alle gemeenten die de vragen over projecten voor jongeren hebben ingevuld kennen de aanpak *WhoZnext* en de aanpak *Maatschappelijke Stage in het voortgezet onderwijs*. Deze projecten worden ook het meeste uitgevoerd op de scholen voor voortgezet onderwijs. De projecten *School en Sport Bewegmanagement* en de aanpak *Alle leerlingen actief* zijn bij een kwart van de gemeenten in beeld.

Twee van de vier projecten die zowel in de nulmeting als in de 1-meting zijn opgenomen staan minder bij de gemeenten op het netvlies ten opzichte van de nulmeting. Dit zijn de projecten *School en Sport Bewegmanagement* en *Alle leerlingen actief*. De projecten voor jongeren in het voortgezet onderwijs zijn in 2010 vaker of even vaak uitgevoerd als in 2008 (nulmeting).

Tabel 6: bekendheid en uitvoering van projecten voor jongeren in het voortgezet onderwijs (in aantallen)

Project	Bekendheid (N = tussen 24 en 27)	Uitvoering (N = tussen 14 en 23)
De aanpak <i>Maatschappelijke stage in het voortgezet onderwijs</i>	24	18
De aanpak <i>WhoZnext</i>	23	15
Het project <i>Ultimate Volley Xperience</i>	13	3
De aanpak <i>Alle leerlingen actief</i>	12	5
Het project <i>School en Sport Bewegmanagement</i>	7	2

3.6 De bekendheid en uitvoering van projecten voor chronisch zieken

Van de NASB-gemeenten heeft rond de 45% de vraag over de bekendheid van projecten voor chronische zieken ingevuld. Op de *Zorgmethode* en het project *Revalidatie, Sport en Bewegen* van Gehandicaptensport Nederland na zijn de projecten redelijk bekend. Als we kijken naar de uitvoering van de projecten voor de doelgroep chronisch zieken, dan zetten gemeenten met name het project de *Beweegkuur* in. Er is geen vergelijking gemaakt met de resultaten van de nulmeting, omdat deze vragen in de nulmeting nauwelijks zijn ingevuld.

¹¹ Het is een aanname dat de gemeenten die deze vragen niet hebben ingevuld de projecten meestal ook niet kennen.

Tabel 7: bekendheid en uitvoering van projecten voor chronisch zieken (in aantallen)

Project	Bekendheid (N = 23 of 24)	Uitvoering (N = tussen 16 en 19)
Het project de <i>Beweegkuur</i>	18	12
De aanpak <i>Bewegen op recept</i>	15	2
<i>De Ketenaanpak Actieve Leefstijl</i>	14	6
De aanpak <i>Scala</i>	14	6
De aanpak <i>Big!Move</i>	13	4
De <i>Coach</i> -aanpak	11	2
De <i>Zorgmethode</i> van Gehandicaptensport Nederland	7	1
Project <i>Revalidatie, Sport en Bewegen</i> van Gehandicaptensport Nederland	7	4

3.7 Conclusies

Projecten voor alle doelgroepen

Het project *Beweegkriebels* is het meest bekend en wordt door ruim de helft van de gemeenten uitgevoerd. De aanpak *Communities in Beweging* geniet ook redelijke bekendheid, maar wordt door slechts vier gemeenten ingezet. Het merendeel van de 13 voorgelegde projecten is bij het grootste deel van de gemeenten onbekend en wordt dus ook (nog) niet op grote schaal gebruikt.

Projecten voor 50-plussers

De aanpak *Galm* en de aanpak *Meer Bewegen voor Ouderen* is bij nagenoeg alle gemeenten bekend. Deze beide projecten worden ook het meeste uitgevoerd. Het project *Denken en Doen* geniet eveneens een brede bekendheid. Van zes van de acht projecten die zowel in de nulmeting als in de 1-meting zijn opgenomen, is de bekendheid gedaald. Ondanks een lagere bekendheid van een aantal projecten is de inzet van zeven van de acht projecten hoger of gelijk aan de percentages uit de nulmeting.

Projecten voor kinderen in de basisschoolleeftijd

De projecten de *Aanpak de Gezonde School* en het project *Kies voor Hart en Sport* staan het meest op het netvlies. Dit laatste project is ook het meest populair bij de gemeenten: 58% werkt ermee. Alle acht projecten die zowel in de nulmeting als in de 1-meting zijn opgenomen, scoren lager op bekendheid dan in de nulmeting. Dit geldt in het bijzonder voor de projecten *Jump-in* en *Scoren voor Gezondheid*. De inzet van de projecten is eveneens lager, met uitzondering van de aanpak *De Gezonde School* en het project *Beweegmanagement*.

Projecten voor jongeren in het voortgezet onderwijs

Bijna alle gemeenten kennen de aanpak *WhoZnext* en de aanpak *Maatschappelijke Stage in het voortgezet onderwijs*. Deze projecten worden ook het meeste uitgevoerd op de scholen voor voortgezet onderwijs. De helft van de projecten die zowel in de nulmeting als in de 1-meting zijn opgenomen zijn minder bekend. De inzet van deze projecten is daarentegen hoger of even hoog ten opzichte van 2008.

Projecten voor chronisch zieken

De projecten gericht op chronisch zieken zijn over het algemeen redelijk bekend. De NASB-gemeenten werken met name met het project de *Beweegkuur*.

Hoofdstuk 4 *Vergelijking met niet-NASB gemeenten*

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk komen de verschillen en overeenkomsten in de antwoorden van de gemeenten die meedoen aan de NASB-Impuls en de gemeenten die daar niet aan mee doen aan bod. Een deel van de gemeenten die niet meedoen aan de NASB-Impuls heeft eveneens de vragenlijst van de 1-meting ingevuld. Het gaat in deze vergelijking om het toepassen van beweeginterventies, om het bereik van bepaalde doelgroepen, om de verankering van de beweeginterventies in het lokale beleid en om het voeren van overleg met de belangrijkste partijen.

In deze vergelijking is uitgegaan van de volgende onderzoeksvraag:

‘Wat zijn de belangrijkste verschillen tussen NASB-gemeenten en niet NASB-gemeenten in het toepassen van verschillende beweeginterventies, in het bereik van bepaalde doelgroepen, in het overleg met belangrijke partners en in het verankeren van beweeginterventies in het beleid?’

Vragen

In november 2009 is in overleg met de VNG een aantal vragen uit de schriftelijke enquête geselecteerd die geschikt zijn voor de vergelijking:

- 1a. Is er binnen uw gemeente expliciet aandacht voor te-weinig actieven in beleid?
- 1b. Is er binnen uw gemeente expliciet aandacht voor te-weinig actieven in projecten en activiteiten?
- 2a. Indien u in uw beleid aandacht heeft voor te-weinig actieven, op welke van de volgende doelgroepen richt u zich dan?
- 2b. Welk percentage van deze doelgroepen wilt uw gemeenten bereiken in 2010?
- 2c. Welk percentage van de doelgroepen heeft uw gemeente al bereikt in 2009?
3. Maken beweegprojecten deel uit van de beleidsterreinen sport, lokaal gezondheidsbeleid, jeugd- en onderwijs, Wmo en ruimtelijke ordening?
4. Is er voor het inzetten van beweegprojecten-/activiteiten overleg met de GGD, provinciale sportraad, Regionale Ondersteuningsstructuren (Rossen) en gemeentelijke afdelingen?
- 5a. Bent u bekend met beweegprojecten voor de doelgroepen 50-plussers, kinderen in het basisonderwijs, jongeren in het voortgezet onderwijs, chronisch zieken en met beweegprojecten voor alle doelgroepen?
- 5b. Voert uw gemeente een of meerdere van deze projecten voor genoemde doelgroepen uit?

6. Heeft uw gemeente in haar beleid aandacht voor het realiseren van een beweegvriendelijke omgeving?

Werkwijze

SGBO heeft voor het maken van de vergelijking gegevens van niet NASB-gemeenten ontvangen van TNO. Omdat TNO en SGBO met verschillende dataprogramma's werken, heeft afstemming plaatsgevonden over de analyse en interpretatie van de bestanden. SGBO heeft vervolgens de ruwe databestanden vertaald naar een heldere vergelijking die in deze rapportage is weergegeven in tabellen en grafieken. Daarnaast is in de analyse van de bestanden gekeken naar significante verschillen. Dit houdt in dat de verschillen groot genoeg zijn om te vermelden en dat er een kans is van minder dan 5%¹² dat de verschillen op toeval berusten.

Respons

Van de 42 NASB-gemeenten hebben 41 gemeenten de schriftelijke vragenlijst ingevuld. Van de 397¹³ niet NASB-gemeenten hebben 113 gemeenten de vragen beantwoord.

Tabel 8: respons van NASB-gemeenten en niet NASB-gemeenten

Aantal gemeenten	Respons
42 NASB-gemeenten	41 (98%)
397 niet NASB-gemeenten	113 (28%)

Voor zowel de NASB-gemeenten als gemeenten die niet meedoen aan de impuls NASB geldt dat zij niet alle vragen hebben ingevuld. In het bijzonder zijn de vragen over het bereik van de doelgroepen beperkt beantwoord. Per onderwerp staat aangegeven hoeveel gemeenten de vragen hebben beantwoord en of de respons hoog genoeg is om er conclusies aan te kunnen verbinden.

¹²Er is gekeken naar een significant verschil bij een betrouwbaarheid van 95%.

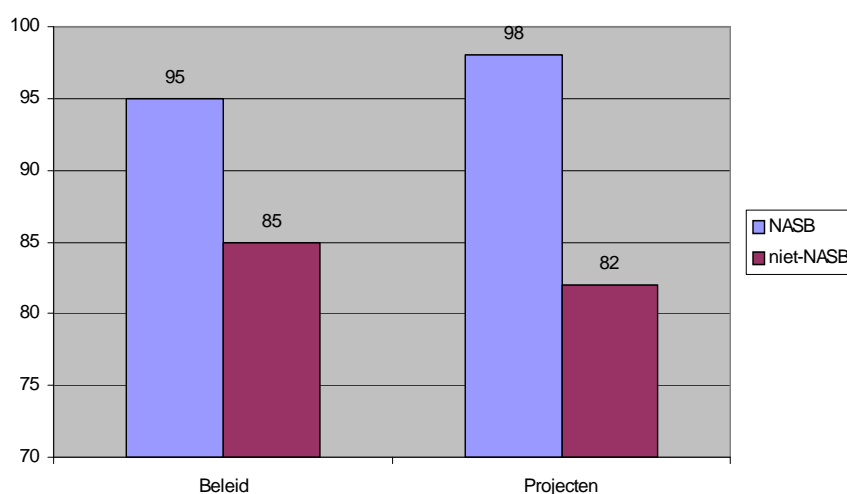
¹³Er is uitgegaan van het aantal gemeenten per december 2009 met uitzondering van de drie gemeenten die de nieuwe gemeente Oldambt vormen. Deze tellen als 1 gemeente mee.

4.2 Aandacht voor te-weinig actieven in beleid en projecten

De gemeenten die meedoen aan de impuls NASB hebben meer aandacht voor te-weinig actieven in zowel het beleid (95% tegen 85%) als binnen de projecten (98% tegen 82%) dan niet NASB-gemeenten. De verschillen zijn significant.

In de nulmeting gaven de resultaten een omgekeerd beeld: de niet NASB-gemeenten scoorden toen hoger op deze onderdelen.

Grafiek 9: aandacht voor te-weinig actieven in beleid en projecten in percentages (N=41 voor NASB-gemeenten en N=111 voor niet NASB-gemeenten)

Beweegvriendelijke omgeving

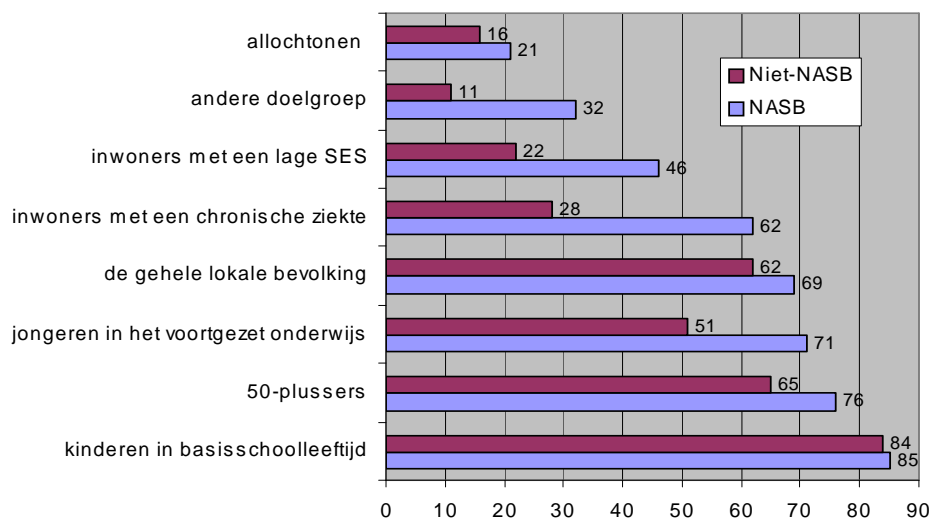
In de 1-meting is een vraag gesteld over de aandacht van zowel NASB- als niet NASB-gemeenten voor het realiseren van een beweegvriendelijke omgeving. Van de NASB-gemeenten heeft 90% hier oog voor, van de niet NASB-gemeenten is 82% hiermee bezig. Het verschil is dus niet heel groot.

4.3 Aandacht voor en bereik van doelgroepen

De NASB-gemeenten hebben in hun beleid voor te-weinig actieven meer aandacht voor verschillende specifieke doelgroepen dan niet NASB-gemeenten. In de nulmeting scoren zij voor alle doelgroepen hoger, behalve voor de groepen kinderen in de basisschoolleeftijd en allochtonen. De NASB-gemeenten besteden duidelijk meer aandacht aan inwoners met een chronische ziekte (34% hoger), inwoners met een lage SES (24% hoger) en aan jongeren in het voortgezet onderwijs (20%

hoger). In de nulmeting waren vooral verschillen geconstateerd voor de allochtone bevolking en de inwoners met een lage SES.

Grafiek 10: aandacht voor specifieke doelgroepen in percentages (N = tussen 38 en 41 voor NASB-gemeenten en tussen 94 en 106 voor niet NASB-gemeenten)

De vragen over het daadwerkelijke bereik van de genoemde doelgroepen in 2009 en het gewenste bereik in 2010 zijn ook door de niet NASB-gemeenten beperkt ingevuld. Minder dan 30% van zowel de NASB-gemeenten als de niet NASB-gemeenten, kon een antwoord geven op deze vragen. De verschillen tussen NASB-gemeenten en niet NASB-gemeenten in het bereik van doelgroepen in 2009, zijn niet significant en niet weergegeven in een figuur. Als **indicatie** kan worden gesteld dat het gerealiseerde bereik van kinderen in de basisschoolleeftijd en van 50-plussers bij de niet NASB-gemeenten iets hoger ligt. De NASB-gemeenten hebben daarentegen iets meer jongeren in het voortgezet onderwijs bereikt.

Wat betreft het gewenste bereik in 2010 hebben de NASB-gemeenten iets hogere ambities voor met name 50-plussers en jongeren. Het beoogde bereik van kinderen in het basisonderwijs ligt ongeveer gelijk.

4.4 Beweegprojecten als onderdeel van verschillende beleidsterreinen

De aandacht voor de inzet van beweegprojecten binnen de verschillende beleidsterreinen bij de NASB-gemeenten is groot. Een groot deel van deze gemeenten besteedt hier aandacht aan, in zowel het sportbeleid (93%), in het lokaal gezondheidsbeleid (93%) als in het onderwijs- en jeugdbeleid (86%). De 'harde

sector', het beleidsterrein ruimtelijke ordening, wordt door bijna 40% van de NASB-gemeenten genoemd. Met uitzondering van het beleidsterrein ruimtelijke ordening maken sport en bewegen bij ongeveer evenveel NASB-gemeenten als niet NASB-gemeenten, deel uit van diverse beleidsterreinen. In de nulmeting was dit niet het geval; niet NASB-gemeenten scoorden op dit onderdeel beduidend lager.

Tabel 9: beweegprojecten maken deel uit van beleidsterreinen

Beleidssterrein	NASB-gemeenten (N = tussen 31 en 40)	Niet NASB-gemeenten (N = 68 en 104)
Sportbeleid	93%	98%
Lokaal gezondheidsbeleid	93%	89%
Onderwijs- en jeugdbeleid	86%	82%
Wmo-beleid	56%	60%
Ruimtelijke ordening	39%	25%

Een groot deel van de NASB-gemeenten heeft beweeginterventies verankerd in een nota die een of meerdere beleidsterreinen betreft. De niet NASB-gemeenten hebben beweegprojecten ook op grote schaal opgenomen in diverse nota's. Iets meer NASB-gemeenten besteden in de sportnota's en in de nota ruimtelijke ordening aandacht aan beweegprojecten gericht op te-weinig actieven. De niet NASB-gemeenten geven weer meer aandacht aan dergelijke projecten in de wettelijk verplichte nota's lokaal gezondheidsbeleid en de Wmo.

Tabel 10: beweegprojecten maken deel uit van beleidsnota's

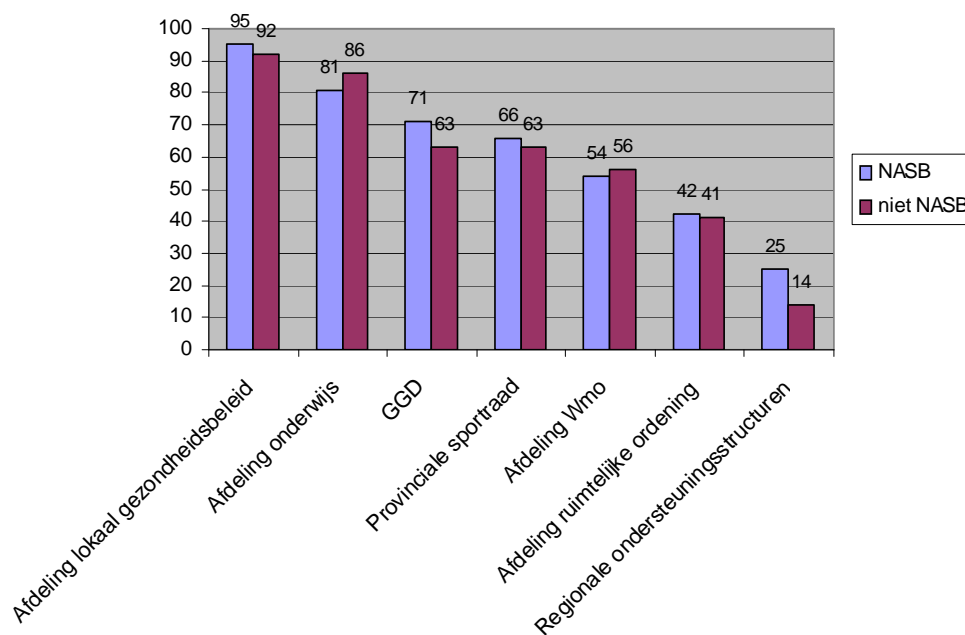
Beleidsnota's	NASB-gemeenten (N = tussen 28 en 39)	Niet NASB-gemeenten (N = tussen 58 en 95)
Sportbeleid	92%	83%
Lokaal gezondheidsbeleid	74%	81%
Onderwijs -en jeugdbeleid	69%	65%
Wmo-beleid	42%	54%
Ruimtelijke ordening	25%	19%

Overleg

Aan de gemeenten is gevraagd of zij voor het inzetten van beweegprojecten overleggen met de gemeentelijke afdelingen lokaal gezondheidsbeleid, Wmo-beleid, onderwijsbeleid en ruimtelijke ordening en met de GGD, de provinciale sportraad en de Regionale Ondersteuningsstructuren (Rossen). Er zijn hierin weinig verschillen te constateren tussen NASB-gemeenten en niet NASB-gemeenten. De NASB-gemeenten zitten iets vaker met de GGD en met de afdeling ruimtelijke ordening om

de tafel, terwijl de niet NASB-gemeenten hun collega's onderwijsbeleid en Wmo-beleid er iets meer bij betrekken.

Grafiek 11: overleg met gemeentelijke afdelingen en externe partijen in percentages (N=41 voor NASB-gemeenten en 107 voor niet NASB-gemeenten)

4.5 Bekendheid en inzet van beweegprojecten

Er zijn door het NISB 13 kansrijke projecten die geschikt zijn voor alle doelgroepen geselecteerd die gemeenten kunnen inzetten om hun te-weinig actieve inwoners meer aan het sporten te krijgen. Aan de NASB-gemeenten en niet NASB-gemeenten is gevraagd in hoeverre zij deze projecten kennen en uitvoeren. De NASB-gemeenten zijn over het algemeen beter op de hoogte van de beschikbaarheid van de 13 kansrijke beweegprojecten dan de niet NASB-gemeenten. Er zijn geen verschillen in de rangorde van de projecten: zowel NASB-gemeenten als niet NASB-gemeenten kennen dezelfde projecten.

Tabel 11: bekendheid van diverse beweginginterventies voor alle doelgroepen (in aantallen)

Project	NASB-gemeenten (N = tussen 24 en 26)	Niet NASB-gemeenten (N = tussen 62 en 63)
Het project <i>Beweegkriebels</i>	23	37
Aanpak <i>Communities in Beweging</i>	21	29
Het project <i>Start 2 Run</i>	18	25
De aanpak <i>lokaal Actief!</i>	13	25
Het project <i>Beachvolleybal</i>	12	20
Het project <i>Fiets-Fit</i>	8	20
Het project <i>Beweegplezier vanaf 4</i>	7	10
Het concept <i>Sportdorp</i>	6	4
Het project <i>BeInteractive</i>	5	5
Het project <i>Uurchallenge van de Zwembond</i>	4	4
Het project <i>Trio Triathlon</i>	3	5
Het programma <i>Liever bewegen dan moe</i>	3	5
Het project <i>Via Vierdaagse</i>	2	5

Als we kijken naar de uitvoering van de projecten dan zijn de projecten *Beweegkriebels* en *Start 2 Run* favoriet bij zowel de NASB-gemeenten als niet NASB-gemeenten. De overige kansrijke projecten worden door de gemeenten die deze vragen hebben beantwoord beperkt gezet.

Tabel 12: uitvoering van diverse beweginginterventies voor alle doelgroepen (in aantallen)

Project	NASB-gemeenten (N = tussen 17 en 24)	Niet NASB-gemeenten (N = tussen 33 en 47)
Het project <i>Beweegkriebels</i>	13	17
Het project <i>Start 2 Run</i>	7	11
Aanpak <i>Communities in Beweging</i>	4	4
De aanpak <i>lokaal Actief!</i>	4	2
Het project <i>Beachvolleybal</i>	4	6
Het concept <i>Sportdorp</i>	3	1
Het project <i>Beweegplezier vanaf 4</i>	2	4
Het project <i>BeInteractive</i>	2	1
Het project <i>Uurchallenge van de Zwembond</i>	1	1
Het project <i>Via Vierdaagse</i>	1	2
Het project <i>Trio Triathlon</i>	0	0
Het project <i>Fiets-Fit</i>	0	0
Het programma <i>Liever bewegen dan moe</i>	0	0

Bekendheid en inzet van projecten gericht op bepaalde doelgroepen

Zoals te verwachten zijn NASB-gemeenten meer bekend met het merendeel van de beweegprojecten¹⁴ die zijn gericht op specifieke doelgroepen dan niet NASB-gemeenten. Ook zetten NASB-gemeenten vaker de beweegprojecten in die in hoofdstuk drie per doelgroep zijn weergegeven. De niet NASB-gemeenten voeren daarentegen (iets) vaker de volgende projecten uit:

Projecten voor 50-plussers

- de *Coach-aanpak*
- de aanpak van *Lokale Taskforce 50+*
- de *Netwerkaanpak 50+*
- het project *In Balans*

Projecten voor kinderen in basisschoolleeftijd

- het project *Okido*
- het project *sCool Sport*
- de aanpak *WhoZnext*

De verschillen zijn overigens niet groot.

4.6 Conclusies

Aandacht voor te-weinig actieven in beleid en het bereik van de doelgroepen

De gemeenten die meedoen aan de impuls NASB hebben meer aandacht voor te-weinig actieven in zowel het beleid (95% tegen 85%) als in projecten (98% tegen 82%) dan niet NASB-gemeenten. Van de NASB-gemeenten heeft 90% oog voor het realiseren van een beweegvriendelijke omgeving, van de niet NASB-gemeenten is 82% hiermee bezig.

De NASB-gemeenten hebben in hun beleid voor te-weinig actieven meer aandacht voor verschillende specifieke doelgroepen dan niet NASB-gemeenten. De NASB-gemeenten besteden substantieel meer aandacht aan inwoners met een chronische ziekte (34% hoger), inwoners met een lage SES (24% hoger) en aan jongeren in het voortgezet onderwijs (20% hoger). Het gerealiseerde bereik in 2009 van kinderen in de basisschoolleeftijd en van 50-plussers is bij de niet NASB-gemeenten iets hoger. Dit is opvallend, omdat de NASB-gemeenten zich vooral richten op de doelgroepen kinderen in de basisschoolleeftijd en de 50-plussers. De NASB-gemeenten hebben in 2009 daarentegen iets meer jongeren in het voortgezet onderwijs bereikt.

¹⁴ Uitzonderingen zijn de projecten *Knotshockey* (50-plussers), de methode *De klas beweegt* en *sCool Sport* (kinderen in de basisschoolleeftijd) en de aanpak *WhoZnext* en *Maatschappelijke stage in het voortgezet onderwijs* (jongeren). De vragen over de projecten voor chronisch zieken zijn te slecht ingevuld om te kunnen vergelijken.

Wat betreft het gewenste bereik in 2010 hebben de NASB-gemeenten iets hogere ambities voor met name de 50-plussers en de jongeren in het voortgezet onderwijs. Het beoogde bereik van kinderen in het basisonderwijs ligt ongeveer gelijk.

Verankering in beleid en overleg

Met uitzondering van het beleidsterrein ruimtelijke ordening maakt sport en bewegen bij ongeveer evenveel NASB-gemeenten als niet NASB-gemeenten deel uit van diverse beleidsterreinen. In de nulmeting was dit niet het geval; niet NASB-gemeenten scoorden op dit onderdeel beduidend lager. Een groot deel van de NASB-gemeenten en niet-NASB-gemeenten heeft beweeginterventies verankerd in een nota die een of meerdere beleidsterreinen betreft.

Wat betreft overleg met derden, zijn er weinig verschillen te constateren tussen NASB-gemeenten en niet NASB-gemeenten. De NASB-gemeenten zitten iets vaker met de GGD en met de afdeling ruimtelijke ordening om de tafel, terwijl de niet NASB-gemeenten iets meer overleggen met hun collega's onderwijsbeleid en Wmo-beleid.

Bekendheid van inzet van beweegprojecten

Over het algemeen zijn NASB-gemeenten meer bekend met de 13 kansrijke projecten voor alle doelgroepen en met de doelgroepspecifieke beweeginterventies dan niet NASB-gemeenten. Ook de inzet van diverse beweegprojecten is bij NASB-gemeenten hoger dan bij niet NASB-gemeenten. Zowel de NASB-gemeenten als de niet NASB-gemeenten werken het meest met de kansrijke projecten *Beweegkriebels* en *Start 2 Run*.

Hoofdstuk 5 Conclusies

5.1 Beleid en het bereik van doelgroepen

Aandacht voor de doelgroep te-weinig actieven in beleid en projecten

Nagenoeg alle NASB-gemeenten (95%) besteden in het beleid specifieke aandacht aan te-weinig actieven. Ook voeren alle gemeenten, op een na, daadwerkelijk projecten of activiteiten uit die zijn bestemd voor deze doelgroep. Dit is een aanzienlijk stijging ten opzichte van de nulmeting. Tweederde van de gemeenten is inmiddels met de uitvoering van de projecten bezig. Ten opzichte van de nulmeting is er een verschuiving opgetreden van voorbereiding naar uitvoering. Ten tijde van de nulmeting trof een deel van de gemeenten nog voorbereidingen voor zowel de inzet van projecten als voor het NASB-beleid als geheel.

Het realiseren van een beweegvriendelijke omgeving hebben de gemeenten hoog in het vaandel staan; 90% heeft hier oog voor binnen het beleid.

Bereik van de doelgroepen

De gemeenten richten hun NASB-beleid vooral op de jeugd in de basisschoolleeftijd en op de groep 50-plussers. De minste aandacht gaat uit naar de allochtone bevolking.

De vragen over het daadwerkelijke bereik in 2009 en het gewenste bereik in 2010 zijn slecht ingevuld, zodat de resultaten indicaties zijn en geen harde conclusies.

Bijna driekwart van de kinderen in de basisschoolleeftijd, rond de 60% van de jongeren in het voortgezet onderwijs en van de totale bevolking en de helft van de 50-plussers worden bediend vanuit het NASB-beleid. De inwoners met een chronische ziekte zijn in 2009 nog het minste bereikt. De gemeenten willen met de inzet van beweegprojecten vooral de lagere schoolkinderen en de gehele bevolking bereiken in 2010. De doelgroepen inwoners met een lage SES en chronisch zieken komen het minst voor in het beoogde bereik.

Als we kijken naar het daadwerkelijke bereik in 2009 en het gewenste bereik in 2010, dan is het verschil het grootst voor de doelgroepen 50-plussers en chronisch zieken. Net als in de nulmeting blijft het lastig om deze doelgroepen daadwerkelijk te laten deelnemen aan projecten, ondanks de ambities.

5.2 Verankering van beleid, overleg en cofinanciering

De aandacht voor de inzet van beweegprojecten binnen de verschillende beleidsterreinen is groot. De beleidsverankering binnen de verschillende beleidsterreinen is bij de meeste gemeenten eveneens goed geregeld. Met

uitzondering van het beleidsterrein ruimtelijke ordening is de inzet van beweegprojecten bij het merendeel van de gemeente in diverse nota's opgenomen. Dit is nauwelijks veranderd ten opzichte van de nulmeting.

Nagenoeg alle gemeenten overleggen regelmatig met de afdeling lokaal gezondheidsbeleid. Ook is er regelmatig overleg met de afdeling onderwijsbeleid en met de GGD. De Regionale Ondersteuningsstructuren en de afdeling ruimtelijke ordening worden het minste genoemd als gesprekspartner.

Cofinanciering

Een meerderheid van de NASB-gemeenten (65%) heeft de cofinanciering inmiddels geregeld. Twee gemeenten verwachten zeer binnenkort een besluit en vier gemeenten verwachten op korte termijn een besluit. Zes gemeenten weten niet wanneer de beslissing valt en twee gemeenten vrezen dat de cofinanciering in gevaar is. Ten opzichte van de nulmeting is de situatie rondom de cofinanciering niet veranderd.

5.3 Bekendheid en uitvoering van projecten

Projecten voor alle doelgroepen

Het project *Beweegkriebels* is het meest bekend en wordt door ruim de helft van de gemeenten uitgevoerd. De aanpak *Communities in Beweging* geniet ook redelijke bekendheid, maar wordt door slechts vier gemeenten ingezet. Het merendeel van de 13 voorgelegde projecten is bij het grootste deel van de gemeenten onbekend en wordt dus ook (nog) niet op grote schaal gebruikt.

Projecten voor 50-plussers

De aanpak *Galm* en de aanpak *Meer Bewegen voor Ouderen zijn* bij nagenoeg alle gemeenten bekend. Deze projecten worden ook het meeste uitgevoerd. Het project *Denken en Doen* geniet eveneens brede bekendheid. Voor zes van de acht projecten die zowel in de nulmeting als in de 1-meting zijn opgenomen, is de bekendheid gedaald. Ondanks een lagere bekendheid van een aantal projecten is de inzet van zeven van de acht projecten hoger of gelijk aan de percentages uit de nulmeting.

Projecten voor kinderen in de basisschoolleeftijd

De projecten de *Aanpak de Gezonde School* en het project *Kies voor Hart en Sport* staan het meest op het netvlies. Dit laatste project is ook het meest populair bij de gemeenten: 58% werkt ermee. Alle acht projecten die zowel in de nulmeting als in de 1-meting zijn opgenomen, scoren lager op bekendheid dan in de nulmeting. De inzet van de projecten is eveneens lager. Uitzonderingen zijn de aanpak de *Gezonde School* en het project *Beweegmanagement*.

Projecten voor jongeren in het voortgezet onderwijs

Bijna alle gemeenten kennen de aanpak *WhoZnext* en de aanpak *Maatschappelijke Stage in het voortgezet onderwijs*. Deze projecten worden ook het meeste uitgevoerd op scholen voor voortgezet onderwijs. De helft van de projecten die zowel in de nulmeting als in de 1-meting zijn opgenomen, zijn minder bekend. De inzet van deze projecten is daarentegen hoger of even hoog ten opzichte van 2008.

Projecten voor chronisch zieken

De projecten gericht op chronisch zieken zijn over het algemeen redelijk bekend. De NASB-gemeenten werken met name met het project de Bewegingkuur.

5.4 Vergelijking tussen NASB-gemeenten en niet NASB-gemeenten*Aandacht voor te-weinig actieven in beleid en het bereik van de doelgroepen*

De gemeenten die meedoen aan de impuls NASB hebben meer aandacht voor te weinig actieven in zowel beleid (95% tegen 85%) als binnen projecten (98% tegen 82%) dan niet NASB-gemeenten. Van de NASB-gemeenten heeft 90% oog voor het realiseren van een beweegvriendelijke omgeving, van de niet NASB-gemeenten is 82% hiermee bezig.

De NASB-gemeenten hebben in hun beleid voor te-weinig actieven meer aandacht voor verschillende specifieke doelgroepen dan niet NASB-gemeenten. De NASB-gemeenten besteden substantieel meer aandacht aan inwoners met een chronische ziekte (34% hoger), inwoners met een lage SES (24% hoger) en aan jongeren in het voortgezet onderwijs (20% hoger). Het gerealiseerde bereik van kinderen in de basisschoolleeftijd en van 50-plussers ligt bij de niet NASB-gemeenten in 2009 iets hoger. De NASB-gemeenten hebben in 2009 daarentegen iets meer jongeren in het voortgezet onderwijs bereikt.

Wat betreft het gewenste bereik in 2010, hebben de NASB-gemeenten iets hogere ambities voor voornamelijk de 50-plussers en de jongeren in het voortgezet onderwijs. Het beoogde bereik van kinderen in het basisonderwijs ligt ongeveer gelijk.

Verankering in beleid en overleg

Met uitzondering van het beleidsterrein ruimtelijke ordening maken sport en bewegen bij ongeveer evenveel NASB-gemeenten als niet NASB-gemeenten, deel uit van diverse beleidsterreinen. In de nulmeting was dit niet het geval; niet NASB-gemeenten scoorden op dit onderdeel beduidend lager. Een groot deel van de NASB-gemeenten en niet-NASB-gemeenten heeft beweeginterventies verankerd in een nota die een of meerdere beleidsterreinen betreft.

Wat betreft overleg met derden zijn er weinig verschillen te constateren tussen NASB-gemeenten en niet NASB-gemeenten. De NASB-gemeenten zitten iets vaker met de GGD en met de afdeling ruimtelijke ordening om de tafel, terwijl de niet NASB-gemeenten iets meer overleg hebben met hun collega's onderwijsbeleid en Wmo-beleid.

Bekendheid van inzet van beweegprojecten

Over het algemeen zijn NASB-gemeenten meer bekend met de 13 kansrijke projecten voor alle doelgroepen en met de doelgroepspecifieke beweeginterventies dan niet NASB-gemeenten. Ook de inzet van diverse beweegprojecten is bij NASB-gemeenten hoger dan bij niet NASB-gemeenten. Zowel de NASB-gemeenten als de niet NASB-gemeenten werken het meest met de kansrijke projecten *Beweegkriebels* en *Start 2 Run*.

Bijlage 1

Samenstelling NASB-gemeenten

De Impuls NASB is met name gericht op het bereiken van burgers die met gezondheidsproblemen als overgewicht kampen en/of te weinig bewegen en/of in een omgeving wonen die te weinig beweegvriendelijk is. Om te bepalen welke gemeenten in aanmerking komen voor middelen uit de NASB-Impuls is gekeken naar de Sociaal Economische Score (SES) per gemeente. Het Sociaal Planbureau (SCP) heeft op basis van 4 indicatoren¹⁵ de SES-score per gemeente bepaald. De gemeenten met een lage SES zijn met name gestimuleerd om deel te nemen aan de Impuls.

Het is bekend dat in de noordelijke en zuidelijke provincies en in de grote steden veel inwoners zijn met een lage SES-score. De provincies Friesland, Groningen en Limburg zijn dan ook goed vertegenwoordigd in de groep eerste tranche gemeenten. Er zijn geen gemeenten uit de provincies Zeeland, Utrecht en Flevoland die meedoen aan de NASB-Impuls.

Tabel 13: verdeling van de NASB-gemeenten over de provincies

Provincie	Aantal gemeenten
Groningen	Oldambt, Stadskanaal, Grootegast, Delfzijl, Eemmond, Marum, Bellingwedde, Hoogezand-Sappemeer, Menterwolde (9)
Friesland	Wunseradiel, Littenseradiel, Bolsward, Nijefurd, Dantumadiel, Ferwerderadiel, Gaasterlân-Sleat, Vlieland (8)
Limburg	Echt-Susteren, Kerkrade, Maastricht, Roermond, Venlo, Brunssum (6)
Noord-Brabant	Cuijk, Tilburg, Baarle-Nassau, Eindhoven (4)
Zuid-Holland	Rotterdam, Delft, Rozendaal, Leerdam (4)
Gelderland	Nijmegen, Arnhem, Groesbeek (3)
Drenthe	Steenwijkerland, Hoogeveen, Emmen (3)
Overijssel	Enschede, Losser, Twenterand (3)
Noord-Holland	Amsterdam, Enkhuizen (2)

¹⁵ De indicatoren zijn: gemiddeld inkomen, percentage huishoudens met een laag inkomen, percentage inwoners zonder betaalde baan, percentage huishoudens met gemiddeld een lage opleiding.

Naast de verdeling van de NASB-gemeenten over de provincies is het interessant te kijken naar de indeling van de eerste tranche gemeenten naar gemeentegrootte.

Tabel 14: indeling naar gemeentegrootte

Gemeentegrootte	Aantal gemeenten
< 20.000 inwoners	18
20.000-50.000 inwoners	11
50.000-100.000 inwoners	4
> 100.000 inwoners	9
Totaal	42

Tabel 14 laat zien dat een groot deel van de NASB-gemeenten tot de groep kleine plattelandsgemeenten of tot de groep grote steden behoort.